

Postanowienie z dnia 27 lipca 2005 r.

III SZ 8/05

1. Przy wykładni statutu partii politycznej należy w pierwszej kolejności uwzględnić wolę wyrażoną przez statutowe organy partii.

2. Członek zarządu partii politycznej uprawniony w statucie do dokonywania czynności zwykłego zarządu może w jej imieniu wnieść apelację od postanowienia o wykreśleniu z ewidencji partii politycznych.

Przewodniczący SSN Józef Iwulski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Maria Tyszel, Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 27 lipca 2005 r. sprawy z wniosku Państwowej Komisji Wyborczej z udziałem Białoruskiego Zjednoczenia Demokratycznego o wykreślenie, na skutek zażalenia uczestnika na postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 marca 2005 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżone postanowienie.

U z a s a d n i e

Postanowieniem z dnia 13 lutego 2004 r. [...], na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej, Sąd Okręgowy w Warszawie wykreślił z ewidencji partii politycznych partię o nazwie Białoruskie Zjednoczenie Demokratyczne. Partia Białoruskie Zjednoczenie Demokratyczne (uczestnik postępowania) złożyła od tego postanowienia apelację, którą podpisał Koordynator Zarządu Krajowego Piotr J. Zarządzeniem z dnia 1 grudnia 2004 r. przewodniczący wydziału Sądu Apelacyjnego w Warszawie, do którego przekazano apelację uczestnika, wezwał Zarząd Krajowy partii do usunięcia w terminie 7 dni braków formalnych apelacji przez jej podpisanie przez osoby wchodzące w skład Zarządu Krajowego „bowiem z § 18 statutu wynika, że Koordynator Zarządu Krajowego jest upoważniony do jednoosobowego reprezentowania Partii na zewnątrz przy czynnościach zwykłego zarządu”. Wezwanie to doręczono w dniu 14 grudnia 2004 r. W dniu 23 grudnia 2004 r. wpłynęło do Sądu Apelacyjnego pismo

uczestnika (wysłane w dniu 21 grudnia 2004 r.) podpisane przez 4 członków Zarządu Krajowego partii, do którego dołączono apelację podpisaną przez koordynatora, sekretarza, wiceprzewodniczącego i skarbnika zarządu partii.

Postanowieniem z dnia 23 marca 2005 r. [...] Sąd Apelacyjny w Warszawie odrzucił apelację uczestnika, stwierdzając, że został on wezwany do uzupełnienia braków apelacji przez jej podpisanie przez osoby wchodzące w skład Zarządu Krajowego, czego nie wykonał. Zgodnie z § 16 statutu partii, Zarząd Krajowy reprezentuje partię przy wszystkich czynnościach merytorycznych i prawnych. Zarząd jest ciałem kolegiальnym, które składa się z koordynatora oraz członków powoływanych przez Radę Główną (§ 14 statutu). Sąd Apelacyjny stwierdził, że osoby, które w imieniu zarządu podpisały apelację, według danych z księgi ewidencji partii politycznych, z wyjątkiem Piotra J., nie wchodzą w skład organu uprawnionego do reprezentowania partii.

Na postanowienie to uczestnik wniósł zażalenie, w którym wywiódł w szczególności, że Sąd Apelacyjny wadliwie uznał, iż koordynator Zarządu Krajowego partii nie może jednoosobowo reprezentować jej w czynnościach zwykłego zarządu. Zgodnie ze statutem partii, jej Zarząd Krajowy reprezentuje partię przy wszystkich czynnościach merytorycznych i prawnych. Koordynator Zarządu Krajowego reprezentuje natomiast partię na zewnątrz przy czynnościach zwykłego zarządu. Zdaniem uczestnika, podpisanie apelacji przez koordynatora zarządu stanowiło czynność zwykłego zarządu, gdyż dotyczyło czynności zachowawczej. Reprezentacja partii przez cały skład Zarządu Krajowego jest, według uczestnika, wymagana tylko przy czynnościach przekraczających zakres zwykłego zarządu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest dopuszczalne na podstawie art. 394¹ § 2 k.p.c. (w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98), gdyż zostało wydane przez Sąd drugiej instancji oraz kończy postępowanie w sprawie, w której przysługuje kasacja na podstawie art. 22 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 ze zm.).

Występujący przy rozpoznaniu zażalenia problem prawny sprowadza się do oceny, czy koordynator Zarządu Krajowego uczestnika jest uprawniony do reprezentacji partii w zakresie złożenia przez nią apelacji od postanowienia o wykreśleniu z ewidencji partii politycznych. W istocie więc chodzi o to, czy w ogóle apelacja miała braki formalne, a więc, czy wezwanie do jej uzupełnienia było prawidłowe. Zażalenie uczestnika może powoływać się na okoliczności dotyczące tej kwestii, gdyż Sąd Apelacyjny powinien ocenić nie tylko to, czy strona wykonała wezwanie do uzupełnienia braków apelacji, lecz także, czy wezwanie było uzasadnione (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 1961 r., 2 CZ 14/61, OSN 1962 nr 4, poz. 133; z dnia 6 listopada 1972 r., III CRN 256/72, OSPiKA 1973 nr 4, poz. 84; z dnia 7 czerwca 1956 r., 4 CZ 126/56, OSN 1957 nr 1, poz. 26; z dnia 25 lipca 2001 r., I CZ 48/01, BSNIC 2002 nr 1, s. 54 oraz uzasadnienie uchwały z dnia 29 lipca 2003 r., III PZP 10/03, OSNP 2004 nr 3, poz. 43). Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia takiej oceny w istocie nie dokonał, ale należy uznać, że zaakceptował wezwanie przewodniczącego wydziału do uzupełnienia braków apelacji. Uzasadnienie tej czynności może być odczytane z treści zarządzenia i sprowadza się ono do oceny, że wniesienie (podpisanie) apelacji od postanowienia o wykreśleniu z ewidencji partii politycznych jest czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu, a więc czynnością, do której nie jest uprawniony koordynator zarządu partii.

Zgodnie z art. 9 ustawy o partiach politycznych, statut partii określa jej cele, strukturę i zasady działania, w tym organy reprezentujące partię na zewnątrz oraz uprawnione do zaciągania zobowiązań majątkowych, ich kompetencje oraz czas trwania ich kadencji. Według § 16 statutu uczestnika, do kompetencji Zarządu Krajowego partii należy między innymi, jej reprezentowanie „przy wszystkich czynnościach merytorycznych i prawnych, a w szczególności przy czynnościach merytoryczno-prawnych udziału w wyborach do Sejmu, Senatu, w wyborach na Urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, w wyborach do samorządu terytorialnego, a także udziału w kampaniach referendalnych”. Zgodnie z § 18 statutu, koordynator Zarządu Krajowego reprezentuje jednoosobowo partię na zewnątrz przy czynnościach zwykłego zarządu; do ważności pism dotyczących zaciągania zobowiązań finansowych lub majątkowych wymagane są podpisy dwóch osób - skarbnika i koordynatora, względnie jego zastępcy. Problem sprowadza się więc do oceny, czy złożenie (podpisanie) apelacji od postanowienia o wykreśleniu z ewidencji partii politycznych było czynnością zwykłego zarządu, bo niewątpliwie nie jest to „pismo dotyczące zaciągania zo-

bowiązań finansowych" (§ 18 ust. 2 statutu). Sąd Najwyższy uważa, że jeżeli chodzi o wykładnię statutu partii politycznej, to w pierwszej kolejności należy uwzględnić wolę wyrażoną w tym zakresie przez statutowe organy partii. W postanowieniu z dnia 11 października 1995 r., I PRN 28/95 (OSNAPiUS 1996 nr 11, poz. 163), Sąd Najwyższy uznał, że prawo do interpretowania przepisów statutu stowarzyszenia służy przede wszystkim jego władzom i organom, zaś do kompetencji nadzorujących działania stowarzyszenia organów administracji i niezawisłych sądów należy ocena, czy interpretacja przyjęta przez organy stowarzyszenia odpowiada obowiązującemu prawu oraz, czy praktyka stosowania przepisów statutu przez stowarzyszenie nie prowadzi do sytuacji, których prawo zaakceptować nie może. Taką zasadę należy przyjąć także co do wykładni statutu partii politycznej. W rozpoznawanej sprawie statutowe organy uczestnika wyraźnie przedstawiły wykładnię statutu, według której koordynator Zarządu Krajowego partii był uprawniony do złożenia apelacji, a więc, że była to czynność zwykłego zarządu w rozumieniu § 18 ust. 1 statutu partii. Wynika to z podpisania przez uprawnionych członków zarządu partii pełnomocnictwa do złożenia rozpatrywanego zażalenia.

Sąd Najwyższy stwierdza, że taka wykładnia statutu partii jest trafna i odpowiada obowiązującemu prawu. Pojęcie zwykłego zarządu określone w § 18 ust. 1 statutu uczestnika należy interpretować zgodnie z zasadą spójności systemu prawnego w sposób przyjęty w innych dziedzinach prawa (oczywiście, odpowiednio uwzględniając różnice wynikające z tego, że odnosi się ono do czynności partii politycznej). Pojęcia zwykłego zarządu, czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu oraz czynności zachowawczych są charakterystyczne dla zarządu rzeczą wspólną (art. 199, 201 i 209 k.c.). Przyjmuje się, że przez czynności zwykłego zarządu należy rozumieć załatwianie bieżących spraw związanych z normalną eksploatacją rzeczy i utrzymaniem jej w stanie niepogorszonym. Pozostałe czynności należy zaliczyć do przekraczających zakres zwykłego zarządu, co dotyczy takich czynności, jak zbycie rzeczy wspólnej, jej obciążenie, zmianę przeznaczenia itp. Czynności zwykłego zarządu są to czynności niezbędne do prowadzenia prawidłowej gospodarki oraz do zachowania rzeczy w stanie niepogorszonym. Czynności, które zmierzają do zachowania wspólnego prawa mogą mieć charakter czynności faktycznych lub prawnych. Czynności zachowawcze należy zaliczyć do czynności zwykłego zarządu, a więc każda czynność zachowawcza jest ze swej istoty czynnością zwykłego zarządu, choć nie każda czynność z zakresu takiego zarządu jest czynnością zacho-

wawczą. Poglądy takie są powszechnie przyjęte w literaturze i utrwalone w orzecznictwie (por. uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 1985 r., III CZP 35/85, OSNCP 1986 nr 4, poz. 47 oraz uchwały z dnia 8 listopada 1989 r., III CZP 68/89, OSNCP 1990 nr 6, poz. 70).

Przenosząc taką wykładnię na grunt rozpoznawanej sprawy należy stwierdzić, że wniesienie apelacji od postanowienia o wykreśleniu z ewidencji partii politycznych było czynnością zachowawczą, a tym samym czynnością zwykłego zarządu w rozumieniu § 18 ust. 1 statutu uczestnika. Do dokonania tej czynności jednoosobowo był więc uprawniony koordynator zarządu partii. Apelacja uczestnika nie była więc dotknięta brakami formalnymi, a wezwanie do jej uzupełnienia w tym zakresie nie było uzasadnione. Niewykonanie takiego wezwania nie może stanowić podstawy do odrzucenia apelacji. Z tych względów należało uznać, że zaskarżone postanowienie zostało wydane niezgodnie z art. 373 w związku z art. 370 i art. 368 § 2 k.p.c., co prowadzi do jego uchylenia na podstawie art. 398¹⁶ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

=====